

I. Vai arodbiedrības, biedrības un politiskās partijas statūtos var noteikt, ka valdes priekšsēdētāja balss ir izšķirošā

Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrajā daļā noteikts, ka, ja valdē ir vairāki locekļi, lēmumu pieņem ar klātesošo valdes locekļu vienkāršu balsu vairākumu, ja statūtos nav noteikts lielāks balsu vairākums. Minētais regulējums saskaņā ar likuma „Par arodbiedrībām” 2.panta ceturto daļu attiecas arī uz arodbiedrībām, kā arī saskaņā ar Politisko partiju likuma 34.panta septīto daļu uz politiskajām partijām. Biedrību un nodibinājumu likuma 46.panta otrā daļa tieši neparedz¹, ka statūtos varētu noteikt, ka, balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss, tomēr normatīvais regulējums arī to tieši neaizliedz. Līdz ar to būtu noskaidrojams, vai bez attiecīga normatīvā regulējuma biedri ir tiesīgi statūtos pastiprināt valdes priekšsēdētāja balsi. Pieļaujot statūtos paredzēt šādu nosacījumu, problēmsituācijas varētu rasties gadījumos, ja valdē ir divi valdes locekļi, no kuriem viens ir valdes priekšsēdētājs, jo tad rodas situācija, ka otra valdes locekļa balsij nav nekādas juridiskas nozīmes, jo neatkarīgi no tā kā balsos valdes loceklis, tiks pieņemts tāds lēmums, kā savu balsi nodos valdes priekšsēdētājs. Tomēr jāņem vērā, ka arī gadījumā, ja šāds nosacījums statūtos netiek paredzēts, lēmuma pieņemšana var būt neiespējama, jo viens var balsot „par”, otrs – „pret”, un pie gala slēdziena nonākt nav iespējams. Judikatūrā šis jautājums nav ticis aplūkots, bet šobrīd praksē bieži ir sastopami gadījumi, kad arodbiedrību, biedrību un politisko partiju statūtos tiek noteikts, ka valdes priekšsēdētājam ir izšķirošā balss.

Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 25.panta trešo daļu statūtos var paredzēt citus noteikumus, kas nav pretrunā ar likumu. Ja statūti ir pretrunā ar likumu, piemērojami likuma noteikumi. Ņemot vērā iepriekš minēto, pastāv šaubas, vai šāds statūtu noteikums, ka balsīm daloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss, nav pretrunā ar likumu.

---

¹ Salīdzināšanai, attiecībā uz akciju sabiedrībām Komerclikuma 310.panta otrajā daļā ir noteikts, ka valde pieņem savus lēmumus ar vienkāršu klātesošo balsu vairākumu, ja statūtos nav noteikts lielāks balsu vairākums. Statūtos var noteikt, ka, balsīm sadaloties līdzīgi, izšķirošā ir valdes priekšsēdētāja balss.

II. Vai Uzņēmumu reģistrs ir tiesīgs pievienot mazkapitāla sabiedrības ar ierobežotu atbildību² (turpmāk – mazkapitāla SIA) reģistrācijas lietai dalībnieku reģistru, ja jaunais sabiedrības dalībnieks ir dalībnieks vēl kādā mazkapitāla SIA? Ja Uzņēmumu reģistrs ir tiesīgs pievienot iepriekš minēto dalībnieku reģistru mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai, tad kādos gadījumos?

Mazkapitāla SIA pazīmes ir uzskaitītas Komerclikuma 185.¹panta pirmajā daļā. Saskaņā ar Komerclikuma 185.¹panta pirmās daļas 4.punktu sabiedrības pamatkapitāls var būt mazāks par šā likuma [185.pantā](#) noteikto minimālo pamatkapitāla lielumu, ja katrs sabiedrības dalībnieks ir tikai vienas tādas sabiedrības dalībnieks, kuras pamatkapitāls ir mazāks par šā likuma [185.pantā](#) noteikto. Savukārt Komerclikuma 185.¹panta sestā daļa nosaka, ja sabiedrības pamatkapitāls ir mazāks par šā likuma [185.pantā](#) noteikto un tā neatbilst kādai no šā panta pirmās daļas 2., 3. vai 4.punktā minētajām pazīmēm, sabiedrībai ir pienākums triju mēnešu laikā no brīža, kad rodas neatbilstība attiecīgajai pazīmei, palielināt pamatkapitālu līdz šā likuma [185.pantā](#) noteiktajam apmēram.

Skatot minētās tiesību normas kopsakarā var secināt, ka Uzņēmumu reģistram nevajadzētu reģistrēt jaunu mazkapitāla SIA, ja tās dalībnieks ir dalībnieks vēl kādā mazkapitāla SIA. Šaubas rada Komerclikuma 185.¹panta sestās daļas regulējuma piemērošana. Proti, cik tālu tiesību normā minētais izņēmums sniedzas un kā tas attiecas uz Uzņēmumu reģistru. Nav skaidrs, cik tālu tas ir piemērojams pašā mazkapitāla SIA un cik tālu Uzņēmumu reģistrā.

Ja pieņem, ka Komerclikuma 185.¹panta sestās daļas regulējums ir attiecināms tikai uz pašu mazkapitāla SIA, tad gadījumos, kad persona, noslēdzot civiltiesisku darījumu, kļūst par vēl vienas mazkapitāla SIA dalībnieku, sabiedrība trīs mēnešu laikā no dienas, kad jaunais dalībnieks ir ticis ierakstīts dalībnieku reģistrā, palielina pamatkapitālu līdz Komerclikuma 185.pantā noteiktajam apmēram. Pēc pamatkapitāla palielināšanas sabiedrība Uzņēmumu reģistrā iesniedz atbilstošu pieteikumu par pamatkapitāla palielināšanu un izmaiņām sabiedrības dalībnieku reģistrā.

Savukārt, ja Komerclikuma 185.¹panta sestās daļas regulējumu attiecina arī uz Uzņēmumu reģistru, tad rodas situācija, kad persona, noslēdzot civiltiesisku darījumu, var iegūt vairāku mazkapitāla SIA kapitāla daļas, bet Uzņēmumu reģistram, saņemot atbilstošu pieteikumu, būtu jāpievieno jauno dalībnieku reģistru mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai. Šādā gadījumā veidojas pretēja situācija Komerclikuma 185.¹panta pirmajā daļā noteiktajam regulējumam, ka Uzņēmumu reģistram nevajadzētu izdarīt ierakstus komercreģistrā par mazkapitāla SIA vai pievienot dalībnieku reģistru mazkapitāla SIA reģistrācijas lietai, ja mazkapitāla SIA neatbilst Komerclikumā noteiktajām mazkapitāla SIA pazīmēm.

---

² Juridiskajā literatūrā un Uzņēmumu reģistra praksē par mazkapitāla sabiedrībām ar ierobežotu atbildību sauc tādas sabiedrības, kuru pamatkapitāls ir mazāks par Komerclikuma 185.pantā noteikto.